

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika sadržan je u odredbi člana 16 stav 5 Ustava Crne Gore kojim je propisano da se zakonom u skladu sa Ustavom uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Izmjene i dopune Krivičnog zakonika iz 2010. i 2011. godine u najvećoj mjeri usaglasile su crnogorsko materijalno krivično zakonodavstvo sa standardima Evropske unije, Savjeta Evrope i Ujedinjenih nacija.

Ministarstvo pravde kontinuirano prati implementaciju Krivičnog zakonika, prati potrebe društvenog ambijenta i uvažava inicijative i predloge za izmjenu koji pristižu na njegovu adresu. Posebna pažnja posvećuje se unapređenju krivičnog zakonodavstva u dijelu njegove harmonizacije sa relevantnim evropskim i međunarodnim standardima. Predstavnici Ministarstva pravde su članovi većeg broja komiteta SE i UN-a koji se bave krivičnim pravosuđem, i na taj način direktno učestvuju u radu samih komiteta i odbrani izvještaja o ostvarenom napretku Crne Gore u ovoj oblasti.

Takođe, Crna Gora, u skladu sa novim pristupom Evropske komisije, pristupne pregovore počinje poglavljima 23 i 24, koji se odnose na pravosuđe i temeljna prava, odnosno pravdu, slobodu i bezbjednost i na osnovu završenih analitičkih pregleda iskristalisale su se određene potrebe za dalju izmjenu i dopunu krivičnog materijalnog zakonodavstva.

Imajući u vidu primjedbe stručne javnosti i građana Crne Gore na dosadašnju primjenu Krivičnog zakonika u određenim djelovima, zatim preporuke Evropske komisije, preporuke relevantnih komiteta Savjeta Evrope i Ujedinjenih nacija, Ministarstvo pravde je u oktobru 2012. godine formiralo radnu grupu za preispitivanje određenih odredba Krivičnog zakonika i izradu radnog teksta Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika.

Radna verzija zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika, postavljena je na sajt Ministarstva pravde i organizovan je okrugli sto kako bi građani i zainteresovana javnost imali priliku da se upoznaju sa predviđenim izmjenama i dopuna i dostave kometare, sugestije i mišljenja, koja mogu unaprijediti radni tekst i doprinijeti boljoj i objektivnijoj percepciji građana o naporima da se obezbijedi ostvarivanje zaštitne funkcije krivičnog prava s jedne strane i poštovanje prava građana s druge strane.

Potreba donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika zasniva se na više razloga. Najvažniji razlozi su usaglašavanje sa pravnom tekovinom Evropske unije, konvencijama Savjeta Evrope i Ujedinjenih nacija, pravnim standardima Evropskog suda za ljudska prava i drugim međunarodnim dokumentima. Zatim, dalje osavremenjivanje opšteg i posebnog dijela Krivičnog zakonika na osnovu dobre prakse drugih evropskih krivičnopravnih sistema, usklađivanje sa drugim propisima, otklanjanje pojedinih zakonskih neusklađenosti i dalje unapređenje određenih postojećih rješenja.

Na osnovu navedenog proizilazi da postoji više razloga zbog kojih je bilo potrebno krenuti sa izmjenama i dopunama materijalnog krivičnog zakonodavstva kako bi Crna Gora imala jedan savremeni i evropski Krivični zakonik koji će predstavljati dobru osnovu za borbu protiv savremenih oblika kriminala.

III. USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Predlog zakona je u najvećoj mogućoj mjeri usaglašen sa relevantnom pravnom tekovinom Evropske unije, konvencijama Savjeta Evrope i Ujedinjenih nacija kao izvorima međunarodnog krivičnog prava. Isto tako je u potpunosti usaglašen sa primarnim izvorima prava EU i sa relevantnim sekundarnim izvorima prava EU.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim aktima Evropske unije:

- ✓ Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta 95/96/EC od 24.10.1995. godine o zaštiti građana u vezi sa obradom podataka o ličnosti i o slobodnom kretanju takvih podataka;

- ✓ Direktivom 2009/52/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 18.06.2009. godine koja predviđa minimalne standarde o sankcijama i mjerama protiv poslodavaca koji zapošljavaju državljane trećih zemalja sa nezakonitim boravkom;
- ✓ Direktivom 2003/6 EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 28.07.2003. godine o nezakonitoj kupoprodaji dionica i manipulaciji tržištem;
- ✓ Direktivom 2008/99/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 28.12.2002. godine o zaštiti životne sredine kroz krivično pravo;
- ✓ Okvirnom odlukom Savjeta 2008/913/JHA od 28.12.2008. godine o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije krivično-pravnim sredstvima;
- ✓ Okvirnom odlukom Savjeta 2000/383/JHA od 20.05.200. godine o povećanju zaštite krivičnim i drugim sankcijama protiv falsifikovanja povezanog s uvođenjem eura;
- ✓ Okvirnom Odluka Savjeta 2004/68/JHA od 22. decembra 2003. godine o borbi protiv seksualne eksploatacije djece i dječje pornografije;
- ✓ Konvencijom sačinjenom na osnovu člana K.3. Ugovora o Evropskoj uniji o zabrani upravljanja motornim vozilom;

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika sadrži odredbe koje su u skladu sa sljedećim međunarodnim dokumentima:

- ✓ Krivičnopravnom konvencijom o korupciji iz 1999. godine;
- ✓ Konvencijom Ujedinjenih nacija protiv korupcije iz 2003. godine;
- ✓ Konvencijom Savjeta Evrope o pranju novca, pretresu, privremenom i trajnom oduzimanju protivpravne imovinske koristi i finansiranju terorizma iz 2005. godine;
- ✓ Konvencijom Savjeta Evrope o sprečavanju terorizma iz 2005;
- ✓ Međunarodnom Konvencijom o sprečavanju finansiranja terorizma iz 1999. godine;
- ✓ Konvencijom o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW);
- ✓ Konvencijom Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja iz 2007. godine;
- ✓ Konvencijom Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000. godine;
- ✓ Konvencijom Savjeta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima iz 2005. godine;

- ✓ Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i biomedicini;
- ✓ Rimskim statutom;
- ✓ Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama;
- ✓ Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima;
- ✓ Međunarodnom konvencijom o ukidaju svih oblika rasne diskriminacije;
- ✓ Evropskom konvencijom o sprečavanju mučenja i nečovječnih ili ponižavajućih kazni ili postupaka;
- ✓ Konvencijom o statusu izbjeglica iz 1951. godine;
- ✓ Konvencijom Savjeta Evrope o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i porodičnog nasilja;
- ✓ Konvencijom Savjeta Evrope o računarskom kriminalu;
- ✓ Konvencijom o pravima djeteta iz 1989. godine;
- ✓ Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom iz 2006. godine;
- ✓ Konvencijom UN o suzbijanju trgovine ljudima i iskorišćavanju prostitucije drugih iz 1949. godine;
- ✓ Konvencijom UN o ropstvu iz 1926;
- ✓ Fakultativnim protokolom uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječijoj prostituciji i pornografiji iz 2000. godine;
- ✓ Protokolom uz Bioetičku konvenciju o transplantaciji organa i tkiva ljudskog porijekla iz 2002. godine;
- ✓ Dodatnim protokolom uz Konvenciju Savjeta Evrope o ljudskim pravima i biomedicini;
- ✓ Fakultativnim protokolom uz Konvenciju o pravima djeteta o uključenosti djece u oružanim sukobima iz 2000. godine;
- ✓ Preporukom Savjeta Evrope Rec (97)20 državama članicama o govoru mržnje;
- ✓ Protokolom za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i djecom uz Konvenciju Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala;
- ✓ Preporukom Savjeta Evrope Rec (2006)8 državama članicama u vezi sa žrtvama krivičnih djela;
- ✓ Preporukom Savjeta Evrope iz 2003. godine koja se odnosi na transplantaciju organa;
- ✓ FATF preporukom I za sprečavanje pranja novca;
- ✓ FATF specijalnom preporukom II u vezi sa finansiranjem terorizma;
- ✓ Rezolucijom RC/Res6 o zločinu agresije iz 2010. godine;

- ✓ Preporukom CM/Rec(2010)12 Komiteta ministara Savjeta Evrope državama članicama o nezavisnosti, efikasnosti i odgovornosti u sudstvu;
- ✓ Istanbulsom deklaracijom o presađivanju organa iz 2008. godine.

IV. OBJAŠNENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 Zakona predviđen je novi član 36a KZ kojim se uvodi kazna zatvora koja se izdržava u prostorijama u kojima osuđeni stanuje (tzv. kućni zatvor). Riječ je o opravdanoj kriminalno-političkoj ideji koja je danas realizovana u brojnim stranim zakonodavstvima. O tom modalitetu kazne zatvora koja se bitno razlikuje po svom načinu izvršenja, odlučuje sud. Naime, sud istovremeno sa izricanjem kazne zatvora do jedne godine može odlučiti o tome da osuđeni kaznu izdržava u prostorijama u kojima stanuje. Takođe, ova odredba sudu pruža određene kriterijume prilikom odlučivanja da li će osuđeni da izdržava kaznu zatvora u prostorijama o kojima stanuje. Osim što predstavlja znatno humaniju kaznu koja ima opravdanja da se primjenjuje naročito kod nekih kategorija učinilaca, ona može da doprinese i smanjenju zatvorske populacije.

U opštem dijelu Krivičnog zakonika članom 2 uvodi se obavezna otežavajuća okolnost za krivična djela učinjena iz mržnje. Polazeći od odredaba Konvencije o eliminisanju svih oblika nasilja nad ženama – CEDAW cilj nove odredbe člana 42a jeste da se obezbijedi strože kažnjavanje, a time i pojačana krivičnopravna zaštita u odnosu na pojedine posebno ranjive društvene grupe čiji su pripadnici žrtve različitih krivičnih djela koja se vrše iz mržnje zbog te pripadnosti. Iako je u članu 42 Krivičnog zakonika u okviru opštih pravila o odmjeravanju kazne već predviđeno da će sud prilikom odmjeravanja kazne u obzir uzeti i pobude iz kojih je djelo učinjeno, pa prema tome i mržnju, ta odredba je uopštena i ne govori eksplicitno o mržnji kao otežavajućoj okolnosti (i to po navedenim osnovima), niti je propisuje kao obaveznu otežavajuću okolnost što je učinjeno u odredbi člana 42a Krivičnog zakonika.

Članom 6 i 7 Zakona uvode se u sistem krivičnih sankcija dvije nove mjere bezbjednosti: zabrana približavanja (član 77a) i udaljenje iz

stana ili drugog prostora za stanovanje (član 77b). Ove mjere bezbjednosti su upravljene na to da otklone opasnost od ponovnog vršenja određenih krivičnih djela zabranom učiniocu da se približava žrtvi krivičnog djela, odnosno određenom mjestu, ili pak njegovim udaljenjem iz stana. Posljedica toga jeste i izmjena člana 68 u kome se dodaje novi stav 6 (član 4 Zakona). U oblasti mjera bezbjednosti učinjene su još dvije intervencije (čl. 5 i 6 Zakona). Prva se odnosi na usaglašavanje sa pravom koje važi u oblasti izvršenja krivičnih sankcija i međunarodne pravne pomoći u zemljama članicama EU, a tiče se mjere bezbjednosti zabrane upravljanja motornim vozilom. Naime, član 74 stav 6 briše se, što znači da se zabrana upravljanja motornim vozilom neće više ograničavati samo na zabranu upravljanja motornim vozilom na teritoriji Crne Gore. Kod mjere bezbjednosti protjerivanja stranca iz zemlje proširena zu ograničenja u pogledu izrivanja ove mjere u skladu sa važećim međunarodnopravnim dokumentima i standardima (član 76 stav 4).

Članom 8 izvršeno je terminološko usaglašavanje.

Članom 9 brisana je odredba člana 133 stav 2 kao nepotrebna, jer je u Krivičnom zakoniku jasno propisano kada se krivično djelo smatra izvršenim (što je mjerodavno za vremensko važenje krivičnog zakonodavstva), a i u teoriji i praksi u tom pogledu postoji nesporan stav, tako da navedena odredba ne samo da je nepotrebna nego i sama po sebi može da otvori neka sporna pitanja.

Članom 10 prošireno je važenje crnogorskog krivičnog zakonodavstva i na krivično djelo pranja novca (član 268) i u slučaju da je primijenjeno inostrano pravo (primarni realni princip). Navedena izmjena izvršena je u skladu sa preporukama komiteta Moneyval. U oblasti odredaba o prostornom važenju krivičnog zakonodavstva unijete su još dvije izmjene (čl. 11 i 12 Zakona), takođe na sugestiju istog tijela i odnose se na krivično djelo pranja novca, odnosno tzv. predikatna krivična djela (član 137 stav 2 i član 138 stav 4). Osim toga, kod univerzalnog principa (član 137) unijeto je izvjesno proširenje, tako da se crnogorsko krivično zakonodavstvo može primijeniti i na lice bez državljanstva koje se zatekne na teritoriji Crne Gore a ne bude izručeno stranoj državi (član 137 st. 1 i 2).

Članom 13 Zakona dopunjen je član 142 (značenje izraza) u pogledu

značenja tri pojma: žrtve (stav 11), imovinske koristi (stav 12) i mita (stav 13). Ovi pojmovi se koriste kod više krivičnih djela u Posebnom dijelu i u cilju njihovog preciziranja opravdano je da Krivični zakonik da njihovo značenje. I u ovom slučaju, kao što je to kod većine pojmova čije se značenje daje u ovom članu, postoji kriminalno-politička (a u tom pravcu idu i relevantna međunarodnopravna dokumenta) potreba da se ti pojmovi šire odrede, što je i učinjeno.

U članu 14 Zakona vrši se dopuna krivičnog djela povrede ravnopravnosti (član 159) proširivanjem na još dva osnova za diskriminaciju, a u članu 15 Zakona se kod krivičnog djela ugrožavanja sigurnosti predviđa nova kvalifikatorna okolnost (ako je djelo učinjeno iz mržnje), kao i novi kvalifikovani oblik u slučaju da djelo vrši službeno lice u vršenju službe. Izmjene i dopune kod oba ova krivična djela na liniji su jačanja krivičnopravne zaštite osnovnih prava i sloboda čovjeka i građanina. To se može reći i za član 16 kojim se kod kvalifikovanog oblika krivičnih djela protiv sloboda i prava čovjeka i građanina uvodi posebni minimum zapriječene kazne zatvora kod težeg oblika koje vrši službeno lice (time se isključuje mogućnost ublažavanja kazne po vrsti, tj. izricanja novčane kazne umjesto kazne zatvora). Na istoj intenciji se zasniva i član 17 kojim se postojeće krivično djelo neovlašćeno prikupljanje ličnih podataka (član 176) značajno proširuje i na tzv. krađu identiteta. Riječ je o ozbiljnom zadiranju u određena lična prava građana u odnosu na koja se postojeće inkriminacije ne mogu primijeniti, tako da ovo proširenje postojeće inkriminacije (moglo bi se govoriti i o tome da je u stavu 3 uvedena nova inkriminacija, ali je zbog srodnosti sa već postojećim krivičnim delom predviđena u okviru istog člana), predstavlja značajno upotpunjavanje krivičnopravne zaštite ličnih prava i sloboda građana.

Član 18 Zakona predviđa novi osnov isključenja protivpravnosti određenih krivičnih djela iz glave krivičnih djela protiv osnovnih prava i sloboda čovjeka i građanina koji se zasniva na principu pretežnog interesa. Naime kod određenih krivičnih djela (čl. 172 do 176) riječ je o neovlašćenom zadiranju u privatnu sferu pojedinca koja se može pravdati u slučaju da se to čini radi spriječavanja ili otkrivanja težih krivičnih djela (član 176a).

Članom 19 Zakona proširen je zakonski opis radnje izvršenja

pasivnog podmićivanja u vezi sa izborima, a u skladu sa onim kako je propisana radnja izvršenja kod krivičnog djela primanja mita (član 186 stav 2).

Članom 20 uveden je novi oblik krivičnog djela posredovanje u vršenju prostitucije (član 210). Inkriminisano je korišćenje seksualnih usluga maloljetnog lica (stav 3). Ovaj novi oblik se odnosi uglavnom na situaciju korišćenja seksualnih usluga maloljetnika (lica od četrnaest do osamnaest godina), jer ako bi se radilo o djetetu (licu mlađem od četrnaest godina koje je takođe obuhvaćeno pojmom "maloljetno lice"), postojalo bi, po pravilu, teže krivično djelo iz člana 206 ili člana 208 KZ.

Članom 21 Zakona izvršena je izmjena krivičnog djela prikazivanje pornografskog materijala djeci i proizvodnja i posjedovanje dječije pornografije (član 211) u skladu sa relevantnim međunarodnim standardima, a sve u cilju što veće zaštite djece.

Članom 22 Zakona u Krivični zakonik se uvodi novo krivično djelo mamljenje djeteta u cilju vršenja krivičnih djela protiv polne slobode (član 211b). Razlog za uvođenje ovog krivičnog djela jeste obaveza iz Konvencije Savjeta Evrope o zaštiti djece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja (član 23 Konvencije - mamljenje djece u seksualne svrhe). Konvencija upućuje na starosnu granicu utvrđenu nacionalnim zakonodavstvom (član 18 stav 2), a to je u Krivičnom zakoniku Crne Gore četrnaest godina, tako da postoji obaveza da se inkriminiše dogovaranje susreta sa djetetom u namjeri izvršenja određenog krivičnog djela protiv polne slobode korišćenjem sredstava informaciono-komunikacionih tehnologija, pod uslovom da je predlog djetetu za sastanak materijalizovan kroz određene radnje koje je učinilac preduzeo da bi do tog susreta došlo.

Članom 23 Zakona briše se odredba kojom je predviđeno da se gonjenje za krivična djela iz čl. 204 i 205 preduzima po privatnoj tužbi ako je djelo učinjeno prema bračnom drugu. Uvažavajući predloge određenih međunarodnih i nevladinih organizacija, razlog za ovu izmjenu jeste taj što postojeća odredba stavlja u neravnopravan položaj bračnog druga koji je žrtva ovih krivičnih djela u odnosu na druge žrtve. Iako to jeste donekle specifična situacija, i bračni drug treba da uživa punu krivičnopravnu zaštitu kada su u pitanju ova

teška krivična djela protiv polne slobode.

U glavi krivičnih djela protiv braka i porodice uvodi se nekoliko novih rješenja (čl. 24 do 26 Zakona). Naime, kod krivičnog djela zaključenje ništavog braka (osim terminološkog usklađivanja) iz člana 214 predviđen je i teži oblik ukoliko se drugo lice silom ili prijetnjom prinudi na zaključenje braka. Takođe, i kod krivičnog djela vanbračne zajednice sa maloljetnikom teži oblik je dopunjen sa kvalifikatornom okolnošću kada je djelo učinjeno upotrebom sile ili prijetnje. Kod krivičnog djela nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici jezičko tumačenje osnovnog oblika ovog krivičnog djela zadavalo je probleme u praksi jer se zahtijevalo da je narušen tjelesni ili duševni integritet "članova" porodice, tj. koristila se množina što je moglo da vodi neprihvatljivom rezultatu da se ovo krivično djelo ne može izvršiti prema jednom članu porodice, odnosno članu porodične zajednice.

Članom 27 Zakona uvodi se novo krivično djelo koje za cilj ima posebnu krivičnopravnu zaštitu prava iz rada tzv. zvizdača. Njime se štite lica koja podnesu prijavu ili se obrate nadležnom licu ili organu zbog opravdane sumnje da je učinjeno krivično djelo sa elementima korupcije. Inkriminisano je otkazivanje ugovora o radu takvim licima, tako da ova inkriminacija osim što pruža zaštitu tim licima, može da ima i pozitivne efekte u suzbijanju korupcije (stav 2).

Članom 28 Zakona uvodi se u Krivični zakonik novo krivično djelo protivzakonito zapošljavanje. Riječ je o usaglašavanju sa relevantnim dokumentima EU koji zabranjuju zapošljavanje određenih lica i predviđaju obavezu propisivanja odgovarajućeg krivičnog djela koja nezakonito borave na teritoriji zemalja članica EU pod određenim uslovima, odnosno u određenim situacijama.

U članu 29 Zakona vrši se terminološko usklađivanje sa zakonskim propisima iz oblasti radnog prava (član 227 stav 2).

Članom 30 Zakona u Krivični zakonik dodaje se novi član 244a kojim se propisuje novo krivično djelo dogovaranja ishoda takmičenja. Ova pojava je prisutna u praksi i opravdava krivičnopravnu intervenciju, a u većini slučajeva ne može da se podvede pod zakonski opis nekog drugog krivičnog djela (prije svega prevare). Stoga je bilo potrebno propisati novo krivično djelo koje ima osnovni, teži i najteži oblik, a

posebno je inkriminisan i pokušaj osnovnog oblika s obzirom da on prema opštim odredbama o kažnjavanju za pokušaj ne bi bio kažnjiv.

Odredbom člana 31 u članu 246 stav 3 vrši se terminološko usklađivanje, što ima i suštinski značaj jer je u sudskoj praksi bilo sporno da li se "imovina građana" odnosi na i na imovinu pravnih lica koja su u privatnoj svojini.

Članom 32 mijenja se krivično djelo zelenaštva (član 252). Naime, vrlo je teško utvrditi visinu imovinske koristi kod ugovaranja nesrazmjerne imovinske koristi za davanje na zajam novca ili drugih potrošnih stvari, tako da je izvršena izmjena kako osnovnog tako i težih oblika ovog krivičnog djela.

Članom 33, u skladu sa relevantnim pravnim aktom EU, radnja izvršenja postojećeg krivičnog djela krijumčarenje kulturnih dobara (član 253b) proširuje se i na neovlašćeno unošenje kulturnog dobra u Crnu Goru.

Članom 34 se ispravlja omaška u članu 257 gdje je pogrešno stajalo "oštećeni" umjesto "učinilac".

Članom 35 Zakona, u skladu sa aktima EU, proširuje se radnja izvršenja kod krivičnog djela falsifikovanja novca (član 258) i na unošenje i iznošenje falsifikovanog novca iz i u Crnu Goru.

Članom 36 Zakona ispravlja se omaška kojom nije bio obuhvaćen teži oblik krijumčarenja (član 265 stav 3) odredbom o obaveznom oduzimanju predmeta.

Članom 37 dopunjeno je krivično djelo nedozvoljeno bavljenje bankarskom, berzanskom ili djelatnošću osiguranja (član 266), na način što je inkriminirano nedozvoljeno bavljenje privrednom djelatnošću, a u skladu sa materijalnim odredbama propisanim u tekstu Predloga zakona o mjerama za sprječavanje nelegalnog poslovanja.

Član 38 Zakona se odnosi na jezičku korekciju odredbe člana 272 stav 1, odnosno na preciziranje nanošenja imovinske štete ("drugom").

Članom 39 i 40 Zakona vrši se terminološko ujednačavanje kod krivičnih djela primanja i davanja mita u privrednom poslovanju u pogledu jednog od najvažnijih obilježja tih krivičnih djela, a to je mito. To je učinjeno i kod ostalih krivičnih djela korupcije (primanje i davanje mita, protivzakoniti uticaj, navođenje na protivzakoniti uticaj). Pojam mita, za sva ova krivična djela, određen je na isti način u članu 142 stav 13.

Članom 41 Zakona predviđa se novi oblik krivičnog djela odavanje poslovne tajne (član 280 stav 2). Istom kaznom kao i izvršilac osnovnog oblika ovog krivičnog djela, kazniće se i nepozvano lice koje koristi podatke koji predstavljaju poslovnu tajnu a koji su pribavljeni vršenjem osnovnog oblika.

Članom 42 Zakona izmijenjeno je krivično djelo odavanje i korišćenje berzanske tajne (član 281) u skladu sa preporukama komiteta Moneyval, kao i članom 43, iz istog razloga, uvedeno novo krivično djelo manipulacija na tržištu hartija od vrijednosti ili drugih finansijskih instrumenata (član 281a).

U članu 44 prošireno je krivično djelo nedozvoljeno uzimanje djelova tijela radi presađivanja (član 295), dok su članom 45 uvedena su dva nova krivična djela trgovina djelovima ljudskog tijela (član 295a) i oglašavanje trgovine djelovima ljudskog tijela (član 295b).

U glavi krivičnih djela protiv životne sredine i uređenja prostora učinjene su brojne i opsežne izmjene i dopune (čl. 46 do 59). Razlog za to jeste usklađivanje ovih krivičnih djela sa Direktivom 2008/99/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 19. novembra 2008. godine o zaštiti životne sredine kroz krivično zakonodavstvo i sa materijalnim propisima iz ove oblasti. Osim potpuno novih krivičnih djela kao što su krivično djelo zagađenje životne sredine otpadom (član 303a) i krivično djelo oštećenje ozonskog omotača (član 303b), zakonski opis postojećih krivičnih djela je značajno izmijenjen. Osim određenih dopuna u pogledu radnje izvršenja kod pojedinih krivičnih djela, kod osnovnih krivičnih djela iz ove glave kao što je djelo iz člana 300 KZ-a, sam pojam zagađivanja kao i pojam posljedice sasvim je drugačije određen, a u skladu sa navedenom Direktivom.

Članom 60 izvršeno je terminološko usklađivanje sa odredbama Zakona o vazdušnom saobraćaju.

Članom 61 Zakona proširuje se teži oblik krivičnog djela neovlašćeni pristup računarskom sistemu (član 353 stav 2) još jednim oblikom koji se sastoji u neovlašćenom pristupu računarskom sistemu koji ima poseban značaj.

Članom 62 Zakona u članu 384 stav 3 briše se suvišni interpunkcijski znak koji može da promijeni smisao.

Članom 63 Zakona vrši se dopuna člana 390 stav 1 tako što se proširuje krug lica na koje se može nedozvoljeno uticati u cilju davanja lažnog iskaza.

Član 64 Zakona predviđa novo krivično djelo kršenje zabrane određene izrečenom mjerom bezbjednosti (član 395a). Ovo krivično djelo je neophodno jer u slučaju da se prekrši zabrana koju sadrže određene mjere bezbjednosti, odnosno ako se učinilac kome je izrečena određena mjera bezbjednosti ne ispuni obavezu koja je njome naložena, ne postoji nikakva sankcija tako da se ne može obezbijediti efikasna primjena tih mjera bezbjednosti (to se odnosi i na dvije nove mjere bezbjednosti koje se uvode ovim Zakonom).

Članom 65 Zakona propisuje se novo krivično djelo ometanja pravde (član 396a). Osim toga što postoji i obaveza da se ono predvidi u skladu sa određenim međunarodnim ugovorima, ono je i kriminalno-politički opravdano. Propisivanjem ovog krivičnog djela štiti se normalno funkcionisanje pravosuđa, pa su kao pasivni subjekti predviđeni nosioci pravosudnih funkcija. Dok se osnovni oblik (stav 1) vrši upotrebom prinude ili ozbiljnim ometanjem na drugi način u donošenju odluka u vršenju dužnosti tih subjekata, teži oblik (stav 2) postoji ukoliko je prijećeno upotrebom oružja, odnosno ako je pasivnom subjektu pri izvršenju osnovnog djela nanijeta laka tjelesna povreda.

Članom 66 Zakona uvodi se novo krivično djelo nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu (član 399a). Osim kriminalno-politike potrebe da se ovo krivično djelo propiše, osnov za njegovo unošenje jeste i Evropska konvencija o nasilju i nedoličnom

ponašanju gledalaca na sportskim priredbama, posebno na fudbalskim utakmicama. Zakonom o sprječavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama iz 2007. godine (sa kasnijim izmjenama i dopunama) predviđeno je niz mjera za sprječavanja ove vrste nasilja, a propisani su i određeni prekršaji. Međutim, imajući u vidu društvenu štetnost kao i prisutnost ove pojave i pored postojanja navedenih zakonskih mjera, neophodno je pribеći i krivičnopravnoj zaštiti, tako da se predviđa ovo novo krivično djelo koje ima veći broj radnji izvršenja imajući u vidu kompleksnost pojavnih oblika ispoljavanja ove vrste nasilja i njegovih štetnih posljedica. Slično djelo postoji u većini evropskih zemalja.

Članom 67 Zakona briše se iz zakonskog opisa krivičnog djela zloupotreba službenog položaja (član 416) riječ "protivpravim" s obzirom da je to stvaralo probleme u tumačenju i primjeni ovog krivičnog djela u praksi, a u suštini se time ništa ne mijenja.

Čl. 68 i 69 Zakona krivična djela pronevjere i posluge (čl. 420 i 421) proširuju se i na nepokretne stvari mada je priroda ovih krivičnih djela takva da se mogu vršiti prije svega u odnosu na pokretne stvari. Iako je teško zamisliti pronevjeru i poslugu u odnosu na nepokretnu stvar, predlaže se ova izmjena s obzirom da je riječ o sugestiji navedenoj u izvještaju UNCAC-a.

Čl. 70 do 73 Zakona kod krivičnih djela korupcije vrši se terminološko ujednačavanje pa se umjesto do sada korišćenih termina koristi samo termin "mito" čije je značenje dato u članu 142 stav 13.

U oblasti krivičnih djela protiv čovječnosti i drugih dobara zaštićenih međunarodnim pravom izvršeno je više izmjena i dopuna (čl. 74 do 82 Zakona). Tako, u članu 428 stav 1 podignuta je starosna granica sa sedamnaest na osamnaest godina kod oblika ratnog zločina protiv civilnog stanovništva koji postoji kod prisiljavanja takvog lica na službu u oružanim snagama. U okviru ovih krivičnih djela predviđena je i izmjena krivičnog djela agresivan rat (člana 442) imajući u vidu da je 2010. godine u Kampali dopunjen Rimsku statut, a polazeći od Rezolucije Generalne skupštine OUN br. 3314 iz 1974. godine, kao i od savremenih shvatanja pojma agresije, bilo je potrebno izvršiti određena usaglašavanja postojeće inkriminacije.

Kod krivičnog djela rasna i druga diskriminacija (član 443) preciziran je oblik iz stava 3, a uveden je i teži oblik (stav 4) u slučaju da se djelo vrši zloupotrebom položaja ili ako je došlo do nereda ili nasilja. Kod zakonskog opisa krivičnog djela trgovine ljudima (član 444) proširen je kako osnovni oblik iz stava 1, tako i teži oblik iz stava 3, a uneta je i odredba koja otklanja eventualnu dilemu u smislu da pristanak žrtve trgovine ljudima ne isključuje ovo krivično djelo (stav 10). Takođe, krivično djelo iz člana 445 prošireno je i na maloljetnike (lica od četrnaest do osamnaest godina), tako da se sada pruža šira krivičnopravna zaštita od trgovine maloljetnim licima. Najzad, u članu 81 i 82 Zakona proširena je kriminalna zona kod dva krivična djela u vezi sa krivičnim djelima terorizma. U prvom slučaju proširen je zakonski opis krivičnog djela finansiranja terorizma (član 449) i data definicija sredstava, a u drugom slučaju kod krivičnog djela terorističko udruživanje (član 449a), navedena su sva krivična djela terorizma na koje se krivično djelo udruživanja odnosi. Članovima 79 i 80 izvršena su terminološka usaglašavanja.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Predlog zakona ne predviđa obezbjeđivanje dodatnih sredstava u budžetu.

VI. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO SKRAĆENOM POSTUPKU

U skladu sa članom 151 Poslovnika Skupštine Crne Gore ("Službeni list RCG", br. 51/06 i 66/06 i "Službeni list CG", br. 88/09, 80/10, 39/11 i 25/12) smatramo da je predloženi zakon potrebno donijeti po skraćenom postupku. Prema Ustavu Crne Gore, Skupština Crne Gore radi na redovnim i vanrednim zasijedanjima. Redovno zasijedanje održava se dva puta godišnje. Prvo redovno zasijedanje počinje prvog radnog dana u martu i traje do kraja jula, a drugo prvog radnog dana u oktobru i traje do kraja decembra. Kako se ovim zakonom uvodi određeni broj novih krivičnih djela u cilju usaglašavanja sa pravnom tekovinom Evropske unije, tj. ispunjavanja preporuka Evropske komisije a imajući u vidu i značaj dinamike integracija Crne Gore u EU potrebno je ovaj predloženi Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika donijeti u skraćenom

postupku. Takođe, ovim zakonom je uvedena je inkriminacija nedozvoljenog bavljenja privrednom djelatnošću (član 37), a na osnovu materijalnih odredbi predviđenih u Predlogu zakona o mjerama za sprječavanje nelegalnog poslovanja, čije donošenje je, takođe, predviđeno po skraćenom postupku.